

... a aj o tom, že to nie je len problém sveta, ale stále pokušenie aj pre Cirkev a nás, jej členov.

BOŽIE SLOVO:

(1 Tim 6, 8-11)

Čítanie z Prvého listu sv. Apoštola Pavla Timotejovi: *Uspokojíme sa s tým, že máme čo jesť a čo si obliecť. ⁹ Lebo tí, čo chcú zbohatnúť, upadajú do pokušenia a osídla a do mnohých nezmyselných a škodlivých žiadostí, ktoré ľudí ponárajú do záhuby a ztratenia. ¹⁰ Lebo koreňom všetkého zla je láska k peniazom; niektorí po nich pachtili, a tak zabúdili od viery a spôsobili si mnoho bolesti. ¹¹ Ale ty, Boží človek, utekaj pred tým a usiluj sa o spravodlivosť, nábožnosť, vieru, lásku, trpezlivosť, miernosť. Počuli sme Božie slovo.*

KATECHÉZKA

(porov. www.inky.sk, úvahy/katechézy č. 142, 268, 349, 354)

„Ludstvo v tejto chvíli prežíva historickú zmenu, ktorú vidíme v pokroku týkajúcom sa rozličných oblastí. ... Táto epochálna zmena je spôsobená obrovskými skokmi, ktoré sa vzhľadom na kvalitu, kvantitu, rýchlosť a akumuláciu uskutočňujú vo vedeckom pokroku, v technologických inováciách a v ich rýchlych aplikáciách na rozličné oblasti prírody a života“ (EG 52). A to je pravda. Nikdy predtým sa svet nemenil tak rýchlo, ako sa mení teraz. Nikdy predtým nemohol jeden a ten istý človek byť v detstve svedkom prvého nesmelého letu krehkého lietadla bratov Wrigtovcov a na sklonku života sledovať pristátie prvých ľudí na Mesiaci. Dnes sú možno tieto zmeny menej pompézne, ale len veci ako internet a smartfóny zmenili svet okolo nás natoľko, že často ľudia vôbec nie starí strácajú kontakt a už ani veľmi nerozumejú, ako svet okolo nich funguje. A, len tak pominom, aj z toho sa rodia rôzne konšpiračné teórie: zo snahy nejako jednoducho si vysvetliť svet, ktorému už nerozumejú...

Pápež triezvo konštatuje, že mnohé tieto zmeny sú objektívne „prispievajúce k blahobytu ľudí, napríklad v oblasti zdravia, vzdelania a komunikácie“, ale aj napriek nim stále „väčšina mužov a žien našich čias žije v každodennej biede s neblahými následkami. Niektoré patológie stále narastajú. Strach a zúfalstvo sa zmocňujú srdc mnohých ľudí, dokonca aj v tzv. bohatých krajinách. Radosť zo života často vyhasína, narastá neúcta a násilie, nerovnosť sa stáva čoraz evidentnejšou. Treba bojovať o prežitie a neraz je toto prežitie ešte poznačené aj nedostatkom dôstojnosti“ (EG 52). Pápež potom poukazuje na niektoré konkrétne negatívne aspekty:

Nie ekonómii vylúčenia: „Nemožno dopustiť, že nikoho nezaujima, keď od zimy zomrie starec, ktorý zostal na ulici, zatiaľ čo do správy sa dostane dvojbodový pokles na burze. To je vylúčenie. Nemožno viac tolerovať, že sa vyhadzuje jedlo, keď ľudia trpia od hladu. To je nerovnosť. Dnes sa všetko stáva predmetom hry založenej na súťaživosti a zákone silnejšieho, pričom v tejto hre silnejší požíra slabšieho. V dôsledku danej situácie sú celé zástupy ľudí vylúčené a vytlačené na hranicu spoločnosti: bez práce, bez perspektív, bez východiska,“ (EG 53) píše pápež.

Nie novému zbožňovaniu a modloslužbe peniazom: „Jedna z príčin tejto situácie sa nachádza vo vzťahu, ktorý sme si vytvorili s peniazmi, pretože pokojne prijímame ich vládu nad nami i nad našimi spoločnosťami. Finančná kríza, ktorej čelíme, spôsobuje zabúdanie na to, že jej príčinou je hlboká antropologická kríza: popretie primátu ľudskej bytosti! Vytvorili sme nové idoly. Uctievanie starovekého zlatého teľaťa (porov. Ex 32, 1 – 35) našlo svoju novú a bezcitnú podobu vo fetišizme peňazí a diktatúre ekonómie bez tváre i skutočne ľudského zámeru,“ (EG 55) pokračuje pápež. Na túto tému napísal prakticky zaujímavé dielo francúzsky autor Michel Albert s názvom *Kapitalizmus proti kapitalizmu*, kde vysvetľuje zásadný rozdiel medzi kapitalizmom „porýnskeho typu“, ktorý formovala Katolícka Cirkev od čias raného stredoveku a medzi novodobým kapitalizmom „anglosaského typu“, ktorý sa zrodil obzvlášť z kalvínskej vetvy Reformácie a ku ktorému pápežova kritika smeruje, pretože dnes v praxi prevláda (pre záujemcov odporúčam knihu si prečítať). Ale aj v postojoch jednotlivcov sa zárobok, peniaze stávajú normou a zmyslom: Idem tam, kde viac zarobím, svoj stav, povolanie, si často vyberme práve podľa tohto kritéria, kvôli peniazom a snahe zarobiť odsúvame nabok aj samého Boha a Cirkev, nemáme na ne čas, lebo však viete... treba sa starať, treba zarábať. A pápež v tejto línii pokračuje ďalšou výzvou:

Nie peniazom, ktoré panujú namiesto toho, aby slúžili! Hovorí: „Na etiku [čiže morálku] sa pozerá len s opovrhnutím a výsmechom. Pokladá sa za kontraproduktívnu a príliš humánnu, pretože relativizuje peniaze a moc. Niektorí ju vnímajú aj ako hrozbu, lebo odsudzuje manipuláciu a degradáciu osoby. V konečnom dôsledku etika poukazuje na Boha, ktorý očakáva záväznú odpoveď presahujúcu kategórie trhu“ (EG 57). Dnes pred nás presne túto dilemu stavia vojna na Ukrajine: Postavíme sa na stranu dobra aj za cenu, že sa uskromníme, prežijeme zdraženie tovarov a služieb, ale nezlávime z morálnych zásad? Alebo budeme volať po nemorálnej dohode s tyranom a budeme tolerovať zlo len preto, aby nám nič nesiahlo na našu modlu, ktorou sú peniaze, komfort, majetok? Morálka stavia hranice, za ktoré nie je prípustné ísť, dokonca aj keby sme kvôli tomu museli ožlieť zisky či zniesť stratu. Preto je mnohými ľuďmi dnes odmietaná a argument „To nie je morálne!“ je braný s opovrhovaním – aby sme sa mohli neobmedzene podriaďovať vláde ekonomiky a peňazí. Preto je dnes nenávidené kresťanstvo a Boh, pretože On je nemanipulovateľnou normou dobra i zla. Bohom nemožno manipulovať, len sa Mu podriaďiť. Posadnutá peniazmi a vlastnými vášňami nenávidí dnešná spoločnosť podobnú ideu a za slovo „sekulárna“ ukrýva pravdivé „svojvoľná“.

NA ZAMYSLENIE:

Určite sme si všimli, že témy, ktoré dnes pápež vytiahol na svetlo, sa týkajú ekonomiky a usporiadania svetskej spoločnosti. Verím, že nás to neprekvapilo. Prv, než sme začali rozoberať tento pápežov dokument, venovali sme mesiace exkurzii *sociálnou náukou* Cirkvi a porozumeli sme, že základom a východiskom pre ohlasovanie Evanjelia je láska k ľuďom, prejavujúca sa službou najprv ich pozemskému dobru. Nakoniec, aj Ježiš sám *uzdravoval* a potom, ľuďom, ktorých to pritiaхло, *ohlasoval* Evanjelium. Tí z Vás, ktorí ste na pozíciách, kde toto môžete ovplyvňovať aj na spoločenskej úrovni, si isto vezmete aj dnešné pápežove slová obzvlášť k srdcu.

Posledné dva body – o diktáte peňazí a klaňaní sa peniazom – oslovujú aj každého z nás osobne. Lebo by bolo divné, keby sme s tým naozaj nemali problém alebo aspoň pokušenie takto myslieť, keď tak myslia všetci okolo nás a pripadá to všetkým normálne. Takže aj my sami sa musíme zastaviť a opýtať sa, nakoľko náš život ovláda diktát majetku a peňazí a túžba zbohatnúť (v dnešnom jazyku „žiť na úrovni“) – ako o tom hovorí Pavol v úvodnom texte dnešnej katechézy – namiesto toho, aby nám náš život diktovalo Evanjelium a Božie synovstvo, ktorému sa učíme, i zodpovednosť za *rodinné záležitosti* Rodiny Boha, ktoré sme adopciou do nej prijali!

Nakoniec je dobré sa nad tým zamyslieť aj čo sa farnosti týka. Otázka *vylúčenia* v kontraste k *uprednostneniu* ľudí na okraji spoločnosti alebo Cirkvi, o tom sme hovorili už v minulých katechézkach, netreba sa k tomu vari vracat'. Druhé dve otázky – nakoľko aj naša farnosť a jej život je ovládaný peniazmi a majetkom? Často téma peňazí je to jediné, o čom sa vo farnosti intenzívne hovorí a obnova či stavba budov jediná významná aktivita, ktorú vykazuje a za čo v Katolíckych novinách ľudia ďakujú svojim farárom. A nemali by tieto veci iba slúžiť? Apoštolátu farnosti? Sociálnej aktivity farnosti? Vyučovaniu a katechéze? Formovaniu spoločenskosti? Jednoducho tomu, kvôli čomu farnosť na tomto svete ako súčasť Cirkvi existuje?

OTÁZKY:

< Pozrime si tieto tri pápežove výzvy a aj s pomocou zamyslenia skúmame, nakoľko im podliehame ako osoby, ako rodiny ale aj ako spoločnosť vo farnosti a sama farnosť. Ak hej, prečo je to tak? A ako je to možné napraviť? Čo urobíme? >